

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A Hódoltságban évről-évre:
 Hódoltságban évről-évre: 10 kor.
 Hódoltságban évről-évre: 4
 Hódoltságban évről-évre: 20 kor.
 Hódoltságban évről-évre: 5
 Vidéke postán szállítva:
 Hódoltságban évről-évre: 20 kor.
 Hódoltságban évről-évre: 6

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Közértesítők minden nap a hétébe és
 ország német nyelvű kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.
 A szerkesztőség kizárólag visszajáró
 vagy megmondásra nem vállalkozik.
 Hirdetéseket és közértesítéseket a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Helyes cím: Apáczai-utca 8. sz. ajtó.

NAGYVÁRAD május 30.

Pázmány-serleg.

(Dr. H. L.) Katolikus író és hirlap-íróársaink, akiket éppen e lapok hasábjain neveztek el találóan *Pázmány katonáinak*, a vitam et sanguinem és koronázó városában megkoszorúzták vasárnap a magyar biboros Cícero sírját és fölavatták a Párty Sándor szepesi püspök által még Egerben adományozott Pázmány-serleget. Egy-két órára összeültek a fehér asztal mellé, hogy a köznap gondok, az élet nehéz küzdelmei és azoknak fárasztó regisztrálása után bizalmas szóváltásba eredhessenek azokkal, akiknek munkaidejükben soraikat írni vélik.

Valóban szükséges, hogy az oly tevékeny és jótékony Országos Pázmány-Egyesület időközönként alkalmat találjon arra, hogy úgy magát, mint tagjait a közönséggel minél közelebről megismertesse s az írók és az olvasóközönség között bizonyos kordialis viszonyt hozzon létre, valamelyes érzelmezősséget, családiaságot fejlesszen ki. Ezt az ideális célt a nemes hivatású egyesület elsősorban vándorgyűlései útján munkálja, a mely gyűlések horderejét Nagyvárad katolikus társadalmá a közelmúltból saját tapasztalatából ismeri.

Az egészen természetes dolog, hogy akinek a sajtó a hivatása, annak a tollforgatás is a kenyeré és mindenestre műveletlen, fejletlen az olyan közélet, az olyan társadalom, amely a maga tisztességes sajtójának, pusztán hivatásos munkájából folyólag, rendezett megélhetést biztosítani nem képes. Eppen előfizetési határidő előtt állunk ismét. Ezuttal mégsem a katolikus sajtó és irodalom ismert financiáit feszegetjük. Pázmány katonáinak kevés a napi zsoldja, de ők beérik a betevő falattal, mert nem a busás hadisarcz, hanem a győzelem, a zászló diadala viszi őket csatába.

Vegyük az esetet most úgy, ahogy egyébként — sajnos — nincsen, hogy a katolikus olvasóközönség, tehát elsősorban az intelligencia, kellőleg pártolja a a katolikus irodalmat. A mi lapjainkat járátja, a mi könyveinkkel szereli föl könyvtárát, a mi naptárainkat terjeszti a nép között. Hát kérdjük már most, ez az első lépés egyuttal utolsó is? Mihelyt a publikum letette az obulust a kiadóhivatal asztalára, azonnal megszűnt-e minden további kötelezettsége az irodalom pártolás, a sajtótámogatás terén?

Nézzük meg az ellentábort. Ott az írók munkáit nemcsak megveszik, az újságokra nemcsak előfizetnek, de el is olvassák őket s így megismerik az írók és újságírók nevét és megszeretik egyénisé-

güket. Nálunk ez sajnos, vajmi kevésbé van meg. Így van azután, hogy míg a liberális írók olvasóközönsége szívós fajszeregeténél és összetartásánál fogva túlzásig és izléstelenségig ünnepli őket, akár érdemesek rá maguk és alkotásaik, akár nem; addig nálunk, ha nagynehezen vesz is, előfizet is a publikum, hát rendszeresen nem olvas. S mialatt mi, kivált fiatalabb éveinkben, nem egyszer kínos viszonyok között, szívünk egész melegevel irunk arra a közönségre gondolva, amely együtt érez velünk és formásabb dolgainkat bizonynyal gyönyörködve olvassa, — azonközben cikkjeink olvasatlanul kerülnek sutba, az olvasóközönségnek kisebb gondja is nagyobb annál, hogy irkafirkáinkkal foglalkozzék. Bizony az ilyen tapasztalatok aztán nagyon kiábrándító hatással vannak a toll katonáira és cseppelt sem ambicionálják a köteleseknél több, szebb, jobb munkára.

Ezen segíteni kell. És lassan-lassan segít is majd rajta egyéb körülmények és tényezők közremunkálásával az Országos Pázmány-Egyesület, még pedig kiváltképen vándorgyűlési útján. Most, amikor Pázmány serlegével először mondtak áldomást, mi azt kívánjuk, hogy a magyar katolikus társadalom nevükben, egyéniségükben, szívükben megismerje a maga íróit, újságíróit, majd akkor kevesebb kicsinyléssel fog róluk vélekedni és job-

„TISZÁNTUL” TARCZÁJA.

Az olcsó halál.

Írta: Oktave Mirbeau.

Cormeau este későn tért haza. Gondolataiba mélyedve, rosszkedvűen lépett be s a tűzhely mellé telepedett. Ugyet sem vetett a feleségére, aki egy alacsony széken üldögélt és répát szelgetett a tehéneknek. Az est árnyai bevetődtek, betöltöttek minden sarkot s csak a tűz körül volt némi világosság. A tűzhelyen vasfazékban krumpli főtt s két macska guggolt mellette. Künn erősen fagyott.

Lassan aláborult az éjszaka s a csöndben csak az utcán haladók fa-czipőinek egyhangu kopogását lehetett behallani.

— Cormeau! — szólt az asszony remegő hangon. Hé, Cormeau!

Cormeau meg sem mocszant. Két karját térdére fektetve, fejét lehorgasztva gondolataiba mélyedten ült helyén.

— Nem hallod? — kiáltott az asszony. — Mi lett? Nézz ide, a répa mind elfagyott.

Cormeau erre sem válaszolt, az asszony tovább beszélt:

— Egy sem maradt épen! Persze! En előre megmondtam, de te még gödröt sem akartál ázni, amibe beföldeljük. Nem tudom, mi ütött beléd?

Cormeau komoran tilt, mintha kőből lett volna.

— Hát most sem hallgatsz ide? A répa mind elfagyott. Te, te buta ember hát megnémultál?

Valaki kopogtatott az ajtón s kisvártatva egy koldus alakja jelent meg a küszöbön.

— Kérem, kérem — hallatszott az elronyolódott alak panaszos hangja.

A paraszt összeráncolta homlokát s nyugodtan szólt:

— Menj tovább! Dologkerülők számára nincs semmink.

A kérő hang ismét megszólalt:

— Kérem, jó uram! . . . Borzasztó hideg ven künn! Megfagyhatok az uton . . .

— Mi közöm nekem hozzá . . . Nézd, hogy odébb állj!

— Ha csak szállást adna . . . Egy kis helyet az istállóban . . . Csak pár órára.

— Az én istállómban! — tört ki dühösen Cormeau. — Csak nem gondolod komolyan. Menj egy házzal odébb . . .

— Kérem jó uram . . . tegnap óta nem ettem.

— Takarodj!

— A pajtáson tegnap éjjel fagyott meg az uton . . . Hát én is így pusztuljak el?

— Most már azt mondom, hogy hord el magad!

— Könyörűj rajtam!

Cormeau felordított.

— Ha tüstént odébb nem állsz, kidoblak!

Ha nem volnál dologkerülő, volna mit enned. Megérdemled! Hát azt gondolod, hogy én ilyen csavargók számára dolgozom? Ne dühösködj!

Siránkozva vetette vállára tarisznyáját a koldus s lassan mondogatta:

— Ez nem szép cselekedet. Isten veletek!

Amikor eltávozott, Cormeau alig törtöztethette magát: — Told rá a zárt az ajtóra, azután én miattam kopoghat a meddig neki jól esik.

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILLER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület).
 TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhethők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costumöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

ban megbecsüli őket. Ami úgy a katolikus irói gárda, mint az olvasóközönség szempontjából egyformán kívánatos.

A delegációk.

A magyar delegáció pihen: egy hétig nem tart most ülést, az osztrákok azonban dolgoznak; ma is plenáris ülésben ütöttek agyon egy kérdést.

A hadügyi költségvetés került sorra. Előtt a pénzügyi bizottság tatott értekezletet, melyen szóba került a magyar delegációknak a tehereszeti költségvetésre vonatkozó az a határozata, hogy külön vétessenek az 1904 és külön az 1905. évi előirányzatok. Mivelhogy az osztrákok előzőleg már akként határoztak, hogy mindkét évet együttesen vegyék a közös helyzetbe, az elhárító határozatokat meg kell. A értekezletet módosította is a saját határozatát a magyar delegáció kívánságához képest.

Ez az értekezlet volt az oka, hogy a tíz órára egybehívott teljes ülést.

Javorszki elnök csak tizenegy órakor nyithatta meg. Az irományok előterjesztése után jelzi az elnök, hogy többek közt Novák delegátus arról jelentett be interpellációt a közös pénzügyminiszterhez, vajjon az osztrák iparcikkék is részestülnek-e az okkupált tartományokban való forgalomban olyan magas szubvenzióban, mint a magyar ipari termékek.

Napirendre áttérve *Pantuck* új cseh delegátus bírálta a hadügyi költségeket. A hadsereg nem az egységes Ausztria védelmére rendelt ármádia, hanem a németek kedvéért áll fenn. A csehek is szívesen látnának nagy és erős hadsereget, de a monarchia véderejét most éppen nem nevezheti annak. Részleteket mond el annak bizonyítására, mennyire a csehek érdekei ellen van a hadsereg szelleme. Ilyen viszonyok között nem fogadhatja el a költségvetést.

Gróf *Hardegg* (alkotmányhü nagybirtokos) polemizál ezután Tanbecékkal, majd kijelenti, hogy a költségvetés megszavazása minden állampolgárnak kötelessége.

Az asszony elzárta az ajtót. — Hát nem volna jobb, ha az ilyen ember elpusztolna? Azután még az istállónkban akar aludni! Ez kellene még! Hogy mindenféle ragályos betegséget kapjanak a teheneik! — Meggyújtott egy szál gyertyát s visszaült a helyére s szeletelte tovább a répát.

Cormeau felállt s a tüzet nézte. Az asszony törte meg a csendet: Cormeau! Ember, hallod megfagytak a répák. Hát miért nem válaszolsz? Valami hánt talán?

Végre válaszolt az ember: — Nincs semmi bajom!

— Hiába tagadod! Beteg vagy! . . . Egészen vörös az arcod!

— Nincs semmi bajom — ismételte Cormeau.

— De, ha mondom, egészen szederjes lett az arcod.

— Az én arczom? . . . Persze, hogy nem jól érzem magam . . . Mintha a fejemben kovácsolnának. Amikor Rémy földjén átjöttem, majdnem összeestem.

Járni akart, de lábai megtagadták a szolgálatot s mereven állt meg. Nedves kezei remegtek s alig tudott a székhez támaszkodni . . . Forogni látta maga körül a tárgyakat s szemei mereven tekintettek a tűz irányában. Alig hallható hangon beszélt. — Azt hiszem meghalok. Talán rögtön.

— Hogy is mondhatsz ilyent.

— Hiába biztatsz érzem. A hátai a fejemben motoszkál. Fektesz le, mert megfuladok.

Az asszony óvatosan lefekteté, vánkost tett a feje alá s mellé guggolt.

A költségvetés.

A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnap délelőtti ülést tartott, melyen a kereskedelmi tarifa jövő évi költségvetését tárgyalta.

Pázmány sirjánál.

Kegyeletes szép ünnepek keretében tartotta vándorgyűlését az *Országos Pázmány-Egylet* Pozsonyban, hol a halhatatlan egyházfejedelemnek, *Pázmány Péter*nek sirját koszorúzták meg és felavatták a *Pázmány-serleget*.

A pozsonyi ünnepekről a következő tudósításunk számol be:

Részvették az ünnepélyen a pozsonyi notabilitások közül: Kumlik Tódor h. polgármester, dr. Ortvy Tivadar apát. akad. tanár, Jedlicska Pál ér. vikárius, Novák Ferencz prelátnak, Klindu Teofil, Zandt Ödön apátplébános, Rózsa N. és Való Simon kanonokok, Fésüs György jogakad. igazgató, Pázmány akad. tanár, a család tagja, dr. Molecz Daniel pozsonyi orsz. képvis., dr. Neumann József kath. hitközségi alelnök, Neiszidler Károly orsz. képvis. Pozsony, Az orsz. Pázmány-egylet képviselőiben: dr. Margalits Ede elnök, Cziklay Lajos, dr. Kiss János alelnökök, dr. Sziklay János, Auer István titkár, dr. Felliger Vilmos, König Gusztáv, dr. Aldassy Antal, dr. Kanyurszky György egyetemi tanár, Dedek Alajos egyetemi könyvtárnok, Jágh József, Szemecz Emil szerkesztők, Tury Gyula festőművész, Concilia Emil kanonok stb.

Amint a budapesti vendégek megérkeztek egyenesen a dómba siettek, hol fél 12-re volt kitűzve a sz. mise, mely után megkoszorúzták *Pázmány sirját* s a kegyeletes aktus közben dr. Kiss János egyetemi tanár. egyleti alelnök gyönyörű szép beszédet mondott méltatva *Pázmány életét* és működését. A nagy hatást keltő beszédet azzal a fogadalommal fejezte be, hogy hűvek maradnak *Pázmány szelleméhez* s a végén emelkedett imát mondott.

Az ima elhangzása után a főgimnáziumi énekkar *Pázmány énekét* zengette.

Ezután oltár elé járult *Sziklay János* és költeményének invokációja után, a síremlék elé lépve lelkes tüzzel elszavalta ódáját, mely rendkívül mély hatást tett a közönségre.

Az ünnep ezzel a templomban befejeződött.

— Halgass ide — szól Cormeau gyöngyöző hangon. — Jól vigyázz, amit mondom. Hallod a szavam?

— Hallom.

— Hát figyelj . . . A temető kicsiny . . . határozottan tudom, hogy kicsiny. Azt is tudom, hogy a községtanács nagyobbítani akarja s a Rémy földjét akarják megvásárolni, de Rémy még nem is sejti ezt . . . Hát most figyelj ide . . . Megveszed a Rémy földjét. Igaz, hogy nem ér semmit, csupa kő. Kétszáz franknál sem ér többet.

— Hát akkor minek vegyem meg?

— Ha egyszer megvetted, odaajándékozod a községnek.

— Én a községnek ajándékozom? Megbolondultál?

— Azzal a kikötéssel ajándékozod oda, hogy ezért neked a község öt négyzetmétert ad a temetőben. Érted? Ez megér ötszáz frankot. Te kétszáz frankot adsz oda s kapsz érte ötszázat. De siess vele. Holnap menj el Rémyhez. De ne később.

Az asszony mélyen elgondolkozott és észrevette, hogy Cormeau nem beszél már, hogy lélegzete lassan elakad. Hirtelen megszökölt:

— De mi történik, ha a község visszautasítja az ajándékot?

Azután hangosan kiáltott: Cormeau! Cormeau!

Cormeau nem felelt. Az asszony egészen föléje hajolt s még hangosabban kiáltott rá. Cormeau halott volt! . . .

dött s az orgona befejező dallama közben a közönség széteszlott.

A serleg felavatása.

Az egyházi ünnep után következett 1 órakor a *Pázmány serleg felavatása* a ligeti kávéház egyik üvegtermében.

A lakoman a hiyatatos felköszöntők után dr. *Margalits* Ede elnök hivatkozván rá, hogy ez a serleg a katolikus írónak a katolikus eszmékben való összetartását, egyetértését van hivatva szimbolizálni, *Pázmány emlékének* megörzésében a *Pázmány Péter*ben megtestesült eszmét jelképezni bennünket és a következő generációt buzdítom, szeretetre, egyetértésre, egymás kölcsönös tiszteletére serkenteni, meleg szavakkal adózik *Párvy Sándor* székesi püspöknek, aki ezzel a serleggel az egyetületet az említett célra való figyelmeztetésképpen is megajándékozta s örök hálánkra bennünket kötelezett.

A zajos éljenzéssel fogadott emelkedett beszéd után a vendégek megtekintették a serleget.

Ez az iparművészeti szakiskolában *Párvy püspök* és *Margalits* eszméje, *Fittler* Kamil tervei és *Hibján* tanár vezetése alatt készült remek barokk stílusú, *Pázmány* korára tehát jellemző alkotás mondhatni legszebb a jelenleg ismeretes nyilvános serlegek között. Tetején *Pázmány Péter* hírhirdető alakja áll, kezében a *Hodeguszszal*: a földel és a kehely, valamint talpazata drágakövekkel van ékesítve. A kelyhet Magyarország és *Pázmány* címere ékesíti pompás zománcolásban; a zománcozott növénykeretek között pedig három reliefkép: *Pázmány* mint hitköznök, *Pázmány* dolgozó szobájában könyvek közt, végül egy reliefen *Pázmány* intézményei: a nagyszombati konviktus, nagyszombati egyetem és pozsonyi akadémia épületei.

Az irodalmi ünnep.

A régi primási palota díszterme igen disztíngvált közönséggel és lelkes ifjúsággal telt meg. A növénydiszben álló emelvényen foglalt helyet a főgimnázium énekkara, dr. *Krowsz* Vilmos tanár vezetése alatt.

Az énekkar a Himnuszszal nyitotta meg az ünnepet.

Ezután következett dr. *Margalits* Ede megnyitó beszéde, melyben a bevezetésül a *Pázmány serleg történetét* mondta el, azután röviden ismertette a *Pázmány* egyet hivatását. Igazi törekvése ezen együletnek az, hogy az embereket tartozzanak a kereszténység bármely ágazatához, az utilitaxizmussal szemben a valóságosságra buzdítsák. Majd áttért beszéde tulajdonképpeni tárgyára, *Pázmány Péter* működésének méltatására. A beszéd klasszikus, élvezetes tanulmány volt.

A zajos tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után *Dedek C. Lajos* olvasta föl »Ünnepi megemlékezés *Pázmányról*« című megemlékezését. *Cziklay* Lajos alelnök pedig tartalmas záróbeszédet mondott.

A polgármesterek kongresszusa.

Az ország törvényhatósági városainak vezéregyéniségeit látta tegnap vendégeül Nagyárad városa.

Nagy jelentőségű, fontos ügyek megvitatása hozta ide a kiváló férfiakat: a városok jólétének emelése.

A törekvés nemes és szép, hogy lesz-e sikere, az első sorban a kormány jóindulatától és jóakaró támogatásától függ.

Erdekes, magas színvonalon álló tanácskozás volt, különösen a közadók rendezése körül.

Természetesen itt is bebizonyult az az igazság, hogy az ilyen kongresszusok elején

nagy részletességgel tárgyaltnak az ügyek, később azonban ellaposodik az értekezlet.

A kongresszus lefolyásáról és az ezzel kapcsolatos ünnepekről a következő tudósítást adjuk:

Az értekezlet.

Délelőtt 9 órakor Nagyvárad város székházának dísztermében gyűltek a kongresszus alkalmából Nagyváradra érkezett polgármesterek.

A vendégeken kívül részt vettek az értekezleten: Nagyvárad város tanácsa részéről *Rimler Károly* polgármester, *Bordé Ferencz* főjegyző, *Komlóssy József*, *Darvassy Lajos*, *Lukács Odón* tanácsnokok, *Ragány János* főszámvevő, *Köszeghy József* főmérnök, *Gerő Armin* főkapitány; Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága részéről *Huzella Gyula* és *dr. Molnár Imre*.

Kovács József polgármester (Debreczen) rövid üdvözlő szavakkal megnyitotta az értekezletet. Felkérte a jelenlevőket, hogy a szönyegre kerülő ügyek tárgyalásánál nézeteiket sziveskedjenek előadni. Majd átadta a szót Nagyvárad város polgármesterének.

Rimler Károly (Nagyvárad) a következő csinos beszéddel üdvözölte a kongresszust:

Mélyen tisztelt értekezlet!

Szeretett kartársak!

Szivem egész melegével üdvözöllek mindnyájatokat e sokat hányatott és zivatáros multtal bíró város vendégszerető falai között, törvényhatóságom, e város tisztikara és a város közönsége nevében.

Ünnepé varázsoltatok e napot mindnyájunknak, mivel a ti képetekben édes magyar hazánkat szoríthatjuk keblünkre, vagy van-e aki tagadni merné, hogy Magyarország önálló törvényhatósági joggal felruházott városai ma, nem az erős és hazafias, a minden szép és nemesért lelkesülő s hazát fentartó nemzeti erőt képviselik s van-e, ki ne volna áthatva azon eszme igazságától, hogy édes magyar hazánk nemzeti jellegének legerősebb oszlopai és támaszai ma az önálló törvényhatósági joggal felruházott városok?!

De üdvözöllek titeket, mint egy nagy és szent ügy önzetlen bajnokait, kik a mai önző, egyéni érdekeket hajszoló világban, félretéve minden melléktekinetet, megjelentetek körünkben, hogy nagyot és üdvöset alkossatok, polgártársaitok, városaitok s így közvetve édes magyar hazánk javára, felvirágzására.

Legyetek még egyszer köszöntve testvéri szeretettel; Isten áldása kísérje munkálkodásunkat!

Brolly Tivadar (Pozsony) Az egybegyűlték nevében őszinte köszönetét fejezi ki az üdvözlőért és zives vendéglátásért. A város közönségének és *Rimler Károly* polgármesternek illetésével végzi beszédét.

Az elnöki bejelentések.

Kovács József elnök (Debreczen) bejelentette az értekezletnek, hogy Székesfehérvár város nem vesz részt a kongresszuson. Majd rátért arra, hogy a városi törvényhatóságok ügyeinek rendezése tárgyában a mult évi kongresszusból a kormányhoz intézett feliratra még semmi intézkedés nem történt.

Hanke Emil (Zombor) különösnek tartja, hogy a külön városi törvény alkotása iránt a kormányhoz intézett felirat ügyében még mit sem határoztak egyes városok. Indítványozza, hogy a kérdés hathatósabb előmozdítása érdekében kérjék fel a városokat, miszerint a felterjesztést lehetőleg egy időben vegyék tárgyalás alá s így a kormányhoz a városok feliratai nem szórványosan, hanem egyidőben érkezzenek.

Elnök ismét rámutat, hogy a kormány még nem válaszolt a mult évi kongresszus feliratára.

Rimler Károly azt látja, hogy a kongresszus eddigi felterjesztésének semmi eredménye nincs, pedig itt nem ellenzékieskedésről, hanem az állapotok igazi feltárásáról és orvoslás iránti óhajáról van szó. Azt elvárhatnák, hogy a kormány érdemlegesen intézze el a hozzá intézett feliratot. Ez a multa szól. Most olyan kormánya van az országnak, a mely nyilatkozata után sejteti, hogy foglalkozik a városokkal. Indítványozza, hogy a polgármesterek deputációban menjenek a kormányelnökhöz, mint belügyminiszterhez s kérjék a mult évi memorandum érdemleges elintézését.

Dr. Bernády György (Marosvásárhely) nem osztja az előtte szóló nézetét. A kormány azért nem intézkedett, mert ex-lex volt, s a kormány semmi országos intézkedést nem tett. Most nem szükséges a deputáció, mert tudjuk a kormány jóakarátát. Indítványozza, hogy nyugodjanak meg a miniszterelnök nyilatkozatában s várják be az intézkedését.

Juhász Mihály polgármester (Hódmezővásárhely) pártolja a *Rimler* indítványát. A kérdés nincs összefüggésben az ex-lex-szel. Ha a kormány olyan tendenciával foglalkozott volna a városokat illető kérdéssel, hogy remélni lehetne az elintézését, már egy lépéssel előbb volnánk. Nem lát abban tiszteletlenséget, ha újból felir az értekezlet.

Szvacsina Géza (Kolozsvár) szintén azt tartja, hogy ha eredményt akarnak elérni, mozgatni kell a kérdést. Elfogadja a *Rimler* indítványát, de azon változtatással, hogy nem deputáció útján, hanem újabb feliratban kérjék a belügyminisztertől az elődjéhez intézett memorandum elintézését.

Brolly Tivadar (Pozsony) elégnék tartja, ha a polgármesterek, a városok orsz. képviselőivel tisztelegnek a miniszterelnöknél, még pedig lehetőleg június hó folyamán. Most pedig távirati uton üdvözölje az értekezlet a kormányelnököket.

Institoris Kálmán (Arad) szükségesnek tartja az ügy szorgalmazását.

Az értekezlet elfogadta azon indítványt, hogy még június hó folyamán egyszerűen tisztelegjenek a kormányelnöknél, most pedig sürgőnyileg üdvözöljék.

Ezután áttértek a kifizűtt ügyek tárgyalására.

A házadók rendezése.

Löcs Rezső városi tanácsnok (Arad) olvasta fel nagy tanulmány alapján összeállított javaslatát a házadótvörvény reformjáról. Rámutatott a régi, elavult házadórendszer hiányaira. Alaposan, széles rendszerben tárgyalta a kérdést. Az ezekből levont konzekvenciák alapján a következő javaslatot terjesztette elő:

1. Az új házadótvörvény küszöbölje ki az általános házberadó forgalmát; a bérbe nem adott lakások — esetleg magasabb IV. fokozatba fűlvehetők — házosztályadóval rovassanak meg.

2. Az ideiglenes házberadómentesség maximális időtartama a lerombolt házak helyén emelt épületekre is kiterjesztessék, az 1896. XXIII. t. cikkben megállapított kivételes házberadómentesség terjesztessék ki szabályként mindazon épületekre — bárhol épüljenek is azok — melyek hatósági kényszernek, szabályrendeletek sulya alatt bizonyos áldozatok mellett építettek.

3. Az épület nyers jövedelméből levonható épületfentartási költség a ház mindenkor állapothoz viszonyított progresszivitással állapíttassék meg.

4. Az épület nyers jövedelméből ezen fentartási költségen felül levonhatók legyenek azon mellékszolgáltatások, melyeket a bérlő a háztulajdonosnak, mint közvetítőnek csak megtérít; vagyis levonhatók legyenek a vízvezeték, világítás, kéményseprés és szeméthordás címén fizetett összegek épen úgy, a miként a nyers jövedelemből a törvényben előrelátott

házbérkrajczárok levonhatók; és pedig levonható legyen nagy az illető helyiségben érvényben levő szabályrendeletben meghatározott mértékben, vagy a hol ezen díjak hatóságilag szabályozva nincsenek, minden egyes szolgáltatásra nézve külön-külön, de országos érvényűvel megállapított, a nyers bér bizonyos %-ában kifejezett mérvben.

5. A beigazoltan bírói uton is behajthatatlanná vált házbér követelés után — a lakrészes példájára — a háztulajdonos házberadó-leírásában részestüljön.

6. Az ingatlant terhelő bekebelezett tartozások évi kamatainak 10%-a a házberadóból legyen levonható; amennyiben ez az országnak pénzügyi helyzetére való tekintettel keresztül vihető nem volna, a kamatoknak 10%-a úgy mint eddig, a jövőben is a póttadóval vonatkozó le azzal, hogy amennyiben ezen kamatszázalék a kivetett póttadót túlhaladná, ezen többlet a nyersbérjövdelemből legyen levonható.

7. A házosztályadó kivetési módozata és osztályozása más alapokra fektetessék s a díjtételeknek megállapításánál egyrészt az épületeknek értéke, másfelől a helyiségnek forgalmi jelentősége legyen mérvadó; egy IV. osztálynak felállításával házosztályadóval rovassanak meg azon lakrészek, melyek az általános házberadóval megszüntével, mint bérbe nem adottak javaslatom szerint ilyenmel megrovandók.

8. Végül a most bizonytalan alapon, gyakran önkényes kivetés alá kerülő házadónak biztos alapra való fektetése céljából tartalmazzon az új törvény megfelelő intézkedést egy olyan házadókataszternek felállítására iránt, mely minden — akár bérbeadott, akár ki nem bérelt — lakrészt magában foglaljon s a melyben az azokban előforduló minden szám szerinti-, területi-, rendeltetési- és karbeli változás esetről-esetre keresztül vezetendő.

Szűcs József polgármester (Selmeczbánya) azt fejtegette, hogy a javaslat keresztülvitele sérelmes volna egyes városokra, így a bányavárosokra is.

Dr. Molnár Imre a tudomány álláspontjáról fejti ki ellentétes nézetét a kérdéstről. A házberadó a legigazságosabb, de csak ennek leszállítása oldaná meg a kérdést. Lehetetlen a házberadót törölni; a házosztályadó tökéletlen s így általánosságban alkalmazni nem lehet. Ma nincs súlyosabb kétségteletül a házberadónál.

Összehasonlításokat tesz e tekintetben a többi adónemekkel s azzal igazolja ezen állítását. Majd rátér a külföld adózási rendszerére. A civilizált államokban sehol sincsenek annyira sújtva a házadóval, mint nálunk és Ausztriában.

Az előadónak Poroszország adórendszerére vonatkozó állításait igazítja helyre s nézete szerint, boldog volna a magyar nép, ha a porosz rendszer szerint adózna. Mivel azonban a házberadó rendszer igazságos, nem reméli, hogy az állam a házosztályadó rendszerre térjen át.

Mulhatatlanul szükséges azonban, hogy irjanak fel a kormányhoz a házberadó kulcs leszállítása iránt, mert a mostani állapot tönkre teszi a városokat. Mi érezzük ennek a tartáhtatlan állapotnak a sulyát; ha mi nem szólalunk fel, más nem segít bennünket. A kérdés megoldása olyképen lenne keresztülvihető, hogy a házberadót kiterjesztenék pl. a 10,000 lakosu helyekig.

Számszerűleg, az egész beszédet jellemző alaposággal kimutatja, hogy ilyen módon nem károsodnék az állam; nyernének a törvényhat. városok s nem lenne igazságtalanság azokkal szem, akik most házosztályadót fizetnek.

A szép és okos beszéd óriási tetszést, tapsot keltett.

Löcs Rezső (Arad) előadó foglalkozik *dr. Molnár* beszédével. Megjegyzi, hogy javaslatában nem a házosztályadó általános behozatalát, hanem a házberadó eltörlését kéri. Ajánlja a javaslatát.

Nendvicht Andor (Pécs) tejs beszédében osztja a *dr. Molnár Imre* előadását, mert gon-

dolkodott, számított s ugyanazon eredményre jutott. Az általános házbéradó behozatala helyesebb lenne. A házbéradó teljes eltörléséből előálló differenciákat nem volna képes fedezni. Annnyira nem lehetne emelni a házosztályadót, hogy a hiányt kiegészítse. A Molnár Imre indítványához azt a pótlást teszi, hogy a házbéradót a rendezett tanácsú városokra is kiterjesszék. A többi pontra nézve elfogadja az előadó javaslatát.

Biró Károly (Szabadka) csak ott tartja igazságosnak a házbéradót, ahol a házbéradó tényleg befolyik. Az előadó javaslatát fogadja el.

Heincz Hugó orsz. képviselő (Selmeczbánya) csak úgy helyeselné az általános házbéradót, ha annak kulcsa mélyen leszállították. Annnyira fogadja el a javaslatot, hogy a házbéradó rendezendő.

Tóth Pál (Szeged) csapásnak tartaná Szegedre, Debreczenre, Szabadkára, Kecskemétre, Hódmezővásárhelyre a dr. Molnár indítványának elfogadását. Ezt nem lehet Szeged viszonyaira alkalmazni. A kérdést a mostani értekezlet jegyzőkönyve alapján tárgyalják a városok s egy év múlva megfelelő javaslatot tegyenek.

Institoris Kálmán (Arad) és **Brolly Tivadar** (Pozsony) hozzászólása után

dr. **Molnár Imre** kéri, hogy a feliratban a házbéradó leszállításának a szükségét hangsúlyozzák, mert a mostani rendszer tönkretétel.

A javaslatot a tárgyalás alapjául elfogadták.

A részletes tárgyalásnál **Brolly Tivadar** (Pozsony) indítványára kimondták, hogy feliratban kéri a kormánytól a házbéradó leszállítását s a házbéradó mentességnek a lerombolt házak újra építése esetén is leendő kiterjesztését.

Elnök az értekezletet 10 percre felfüggesztette s az értekezlet további vezetésére **Rimler Károly** alelnököt kérte fel.

A szünet alatt gazdag villásreggelit szolgáltat fel a kisteremben **Kornhauser** cukrász.

A kisipar védelme.

A szünet után **Nendvicht Andor** (Pécs) terjesztette elő javaslatát a kisipar védelme és fentartása tárgyában. Fejtette a kisipar bajait s rámutatott a kisipar lesújtó állapotára. Ezt nem nézhetik a városok tétlenül. A bajok kuforrásánál a közgazdasági és társadalmi bajokat, a közös vámtérletet hangsúlyozta. Javasolta, hogy mondja ki az értekezlet, miszerint a válságban levő kisipar felségélyezése sürgős országos érdek;

a városok külön-külön kériék a képesítés elvének kiterjesztését;

a tanonc- és segédképzés fejlesztését; az ipartestületek hatáskörének kiterjesztését;

a kisipar helyzetének javításáról gondoskodás történiék.

Huzella Gyula (Nagyvárad) vázlatosan jelzi a kisipar bajait. A vasutak létesítésére bénította meg a kisipart. Továbbá a munkás hiány is egyik ok. Majd rámutat arra, hogy a kisipar bölcsője a háziipar, de ez iránt nincs előszeretlet. Hassanak oda, hogy a háziipar terjedjen, s a földművelő nép télen ezzel foglalkozzék.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara érdeme, hogy a földművelési miniszter a háziipar emelésére nagyobb összeget áldoz. Indítványozza, hogy hangsúlyozzák a feliratban a háziipar fejlesztésének szükségét.

Zechmeister Károly (Győr) az iparos tanoncok kellő elméleti képzését hangsúlyozta s ez iránt indítványt tett.

Brolly Tivadar (Pozsony) nézete szerint a háziipar ellenlébasza a kisiparnak s azt elnyomja.

Huzella Gyula újból felszóla. A kisipar fejlődését fejtegeti. A háziipar a kisipar forrása, ezért kér iránta szeretetet.

Gerő Armin főkapitány (Nagyvárad) a kisipar érdekében szól. Most erről van szó.

Majd rátér arra, hogy a szociális mozgalmak tönkre teszik a kisipart, mert a sztrájkok esetén a békéltető bizottságoknak nincs szankciója s működése operettszerű. Indítványozza, hogy az előadó javaslatot toldják meg azon kérelemmel, hogy a folyton uralkodó sztrájkmozgalmak káros hatását felfárva, megfelelő törvény alkotását kériék a sztrájkolók kellő m. derbe terelésére, s a békéltető bizottságok határozatának érvény legyen szereshető.

Dr. **Molnár Imre** a háziipart két szempontból fontosnak tartja. Téli időben kereset-hozzájárulást a földművelést, a gyári iparnál pedig szabadabbá teszi a munkást.

Institoris Kálmán (Arad) hivatkozik rá, hogy a városokban, pl. Aradon a háziipart az iskolákban tanítják. Ezáltal csak a kisiparról van szó. Az előadó véleményét elfogadja.

Dr. **Molnár Imre** közvetítő indítványt tesz. A feliratba vegyék be, hogy a kormány istápolja a háziipart, amennyiben a kisiparnak nem csinál versenyt.

Többek hozzájárulása után az értekezlet elhatározta, hogy a javaslatot az egyes városok elbírálása alá bocsátják.

A közadó hátralékok behajtása.

Arad város polgármesterének indítványát **Lukács Odón** tanácsnok (Nagyvárad) terjesztette elő. Ebben a közadónál hátralékok behajtására olyan eljárás elrendelését javasolja, mint a fővárosban van.

Elfogadták.

A kölcsönök kamatai.

Elfogadták Győr város képviselőtestületének indítványát, hogy a városok által felvett kölcsönök kamatai az általános jövedelmi pótládó kiszámításánál figyelembe vételén, annak 10 %-a abból levovassék.

Az állam hozzájárulása.

Elhatározták, hogy a városok által az állami feladatok teljesítése körül fedezett költségekért kártérítés adassék s erre tett ígéreteknek beváltására a kormányhoz feliratot intéznek.

*

A jövő évi kongresszusra Pancsova város szíves meghívását fogadják el, míg a szintén jelentkező Kassa meghívását az 1906. évben veszik igénybe.

Elnökké újból **Zechmeister** akarták választani, de az ő határozott kívánságára ettől elállottak.

Ezután előkült megválasztották **Brolly Tivadart**, alelnökkül **Rimler Károlyt** (Nagyvárad) és **Mattanovich Adolfot** (Pancsova.)

Végül néhai **Bulyovszky József** volt polgármester emlékét jegyzőkönyvben megörökítették.

Jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak Nagyvárad város közönségének a vendégszeretetért s **Rimler Károly** polgármester ügybuzgalmaért.

Ezzel véget ért az értekezlet.

A főispán üdvözlése.

Midőn az értekezletet elnök 10 percre felfüggesztette, az összegyűlt polgármesterek felhasználták az alkalmat, hogy tisztelegjenek dr. **Beöthy László** főispánjánál.

A polgármestereket **Zechmeister Károly** (Győr) vezette.

A törvényhatósági városok polgármesterei ezáltal ötfőször jönnek össze értekezletre, hogy közös érdekeiket érintő ügyekről tanácskozzanak.

Kötelességüknek tekinteték, ez alkalomból, hogy tiszteletüket tegyék azon főispánjánál, ahol összegyűltek.

Erre az az indok is vezette őket, mert olyan hírek is keringenek, hogy a polgármestereket ezen értekezletek megtartásánál államellenes és kormányellenes tendenciák vezetik.

Bizonyítani kívánják tehát, hogy az autonómiajuk körébe vágó ügyeket az államhatalom körén belül törekuszenek fejleszteni. Ez és a főispán iránti tisztelet hozta őket a főispán elé. Kéri, hogy fogadja szívesen a tisztelegésüket.

Dr. **Beöthy László** főispán lekötözött szíveséggel fogadta a polgármestereket.

Nagyon szépen és hálásan köszöni a tisztelegést, mert ez által alkalma van, hogy élőszóval is kifejezheti örömeit és köszönetét a felett, hogy a polgármesterek Nagyváradot választották tanácskozásiuk színhelyül. Az említett híresztelésekre a legelőkelőbb czáfólat a polgármesterek eddigi működése. Ők ismerik legjobban a városok törvényhatóságainak működését, bajait s a módokat, amelyekkel segíteni lehetne ezeken.

Csatlakozik a maga részéről is ahoz a meleg vendégszeretethez, amelylyel a tisztelegők e város falai között találkoznak. Isten áldása kísérje működésüket.

Lelkes eljenzés fogadta a főispán választát, akinek **Rimler Károly** polgármester bemutatta a kongresszus tagjait.

A diszebed.

Az értekezlet befejeztével a vendégek a Rüdsey-kertbe kocsiztak ki, a Sport pavillonban a város által tiszteletükre rendezett diszebedre, amelyen mintegy 50-en vettek részt.

A lakoma rendezését **Bordé Károly** főjegyző és **Jellinek Géza** h. főpénztárnok teljesítették.

A pompás lakomán **Beöthy László** főispán is részt vett.

A pecsenyénél **Rimler Károly** szívélyesen köszöntötte a város vendégeit. Elteti őket családjaikkal együtt.

Brolly Tivadar (Pozsony) abból merit jogot a felszólalásra, hogy elnökké választották. Az összejöveleket czélja, hogy egy-egy város intézményeit tanulmányozzák. A múlt évi határozat folytán most e kedves városba szívesen jöttek. Nem feledkezhet meg a kormány képviselőjéről, mert látja, hogy magvan a harmonia a kormány képviselője és a város között. Ez továbbra is fennmaradjon. A főispánt és a polgárságot elteti.

Kovács József (Debreczen) abban látja Debreczen és Nagyvárad között a versengést, hogy a jó és hazafias dolgokban igyekeznek egymást tulszárnyalni. Nagyvárad sok tekintetben előnyben van. Ahol ilyen fejlődés van, ez annak a jele, hogy a kor színvonalán álló közönség van, amelylyel meg lehet valamit értetni. Nagyvárad városát elteti.

Beöthy László főispán köszöni a Brolly üdvözlését: annak azon részét, hogy kívánja az összhang fennállását. Ez könnyű, mikor látjuk, hogy a városok vezérférfiai egy eszme: a közjó, a városok érdekeinek előmozdításán fáradoznak. A polgármesterek között fennálló hazafias szellemeért üríti poharát.

Juhász Mihály (Hódmező-Vásárhely) szép szavakban az üttörőt: **Zechmeister** elteti.

Institoris Kálmán (Arad) meleg szeretettel az új elnököt, Brollyt köszöntötte fel.

Zechmeister Károly szintén Brollyra ivott.

Dr. **Molnár Imre** óriási hatású pohárköszöntőt mondott, amelylyel a városok feladatát fejtegette. A vendégeket eltette zajos taps mellett.

A kitűnő lekomát **Kovács László** vendég-lős rendezte nagy luxussal s pompásan.

A menü a következő volt:

Tavaszi leves csirkégombócokkal.
Orsovai tok, talléros rák, ikramártással.
Czimeres marhasült jó asszony módra.
Hideg özbordácska nagyváradiasan.

Töltött spárgatók.

Libasült.

Saláta, kovászos uborka.

Polgári foglyalt.
Apró sütemény.
Vegyes gyümölcs.
Sajtok. Kávé.

A lakomán Bura Károly bandája szórakoztatta szebbnél-szebb nótákkal a vendégeket.

*

Bankett után a polgármesterek és a városok küldöttei kikocsiztak Rimanóczy Kálmán ipartelepére, hol Rimanóczy elmés s ugy lehet nagyfotosságu találmányát mutatta be. E találmány a színházégek veszedelmét korlátozza igen elmésen.

Egyszerű kandalló rendszerrel hatalmas kéményeken át a szinpadon támadt tűz termékeit: a füstöt és más fojtó gázokat leghuzammal vezeti el.

Ezzel megakadályozza a fojtó hőség keletkezését, a mi színházégeknek rendszeren az áldozatok halálát okozza.

Rimanóczy rendszere szerint tehát a vasfüggőny alól legalább 1 méter magasságban dróthálóból kell készíteni, hogy kellő légáram tudulhassék a szinpadra. A szinpad hátsó falán pedig megfelelő nagyságu nyílások gyárkémény magasságu léghuzó kéményekbe nyílnak, melyek tűz esetén a szinpadon égő tűz termékeit kiszívják.

A találmány illusztrálására Rimanóczy Kálmán telepén saját költségén a Szigligeti-színház egy negyedének megfelelő nagyságu kőszínházat építtet, melyben kísérletileg bemutatta találmánya czélszerűségét. A kísérlet fényesen sikerült. A szinpadon felhalmozott gyúlékony anyagokat felgyújtották s az egész termékeit a kémény tényleg ugy eltávolította, hogy a legkisebb füst sem jött a nézőtérre. Az érdekes bemutatás után Nagyváradi város villamosmü telepére hajtottak a városok küldöttségei s a hatalmas dinamokat tekintették meg.

A Püspök-fürdőben.

A napot befejezte egy kedyes kirándulás a Püspök-fürdőbe. Kocsikon, csoportonként érkeztek a vendégek s alaposan megtekintették a fürdő természeti szépségeit. Általában el voltak ragadtatva fürdőnkől. A nymphaea thermalis pedig az egész vendégsereg nagy érdeklődését keltette fel.

Itt adtak kifejezést annak az elismerésnek is, amelyet Nagyváradi város közönsége a fogadtatás által kivívott részükről. Lépten-nyomon hallani lehetett a lelkes elismerés hangjait:

— Pompásan sikerült a kongresszus!
— Nagyváradi a vidék első városai közt is elől van!
— Egyik kongresszuson sem éreztük magunkat ilyen jól!

Nyolcz óra felé a társaság ketté szakadt. Sokan visszatértek a városba s a Bazárban töltötték a bucsu-estét, mások ellenben a Püspök-fürdőben bucsuzgattak a fehér asztal mellett.

A miniszterelnök üdvözlése.

A délelőtti értekezlet határozatából, gr. Tisza István miniszterelnökhöz a következő sürgőnyt intézték:

Tisza István gróf miniszterelnök

Budapest.

A törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesterei, amióta Magyarország kormányzatának vezetését Nagyméltóságodat vette, első alkalommal tartják értekezletüket és örömmel ragadják meg ezen alkalmat, hogy Nagyméltóságodat szívők igaz szeretetével üdvözöljék s kívánják, hogy hazafiai szeretete által irányított kitaró munkásságának koronája legyen szeretet hazánk fejlődésének és jólétének biztosítása.

Kovács József

és

Zechmeister József

értekezleti elnök.

Rimler Károly
értekezleti alelnökök.

Zászló-szentelés a Szent Vincze-intézetben.

Kedves családi ünnep folyt le Szentháromság vasárnapján délután az irgalmas nénék Nogáll-utcai zárdájában. Ekor áldotta meg ünnepélyesen az intézet buzgó igazgatója Fetszer Antal apátkanonok, a Mária-gyermekek társulatának új lobogóját. Megelőzőleg tag felvétel volt; ennek végeztével a nagyszámu közönség és a fehér ruhába öltözött Mária-gyermekek kivonultak a kápolna előtt levő térségre, melynek külseje is elárulta, hogy ünnepre gyűlt ma itt egybe a környékbeli lakosság. A kápolna bejáratánál örökös oszlopok az ajtó felett kinyúló mennyezet lombfűzérrel bevonva, virágcsokrokkal díszítve hirdették az Immaculata Conceptio dicséretét, kinek felavatást váró lobogója a jelen voltak figyelmét teljesen lebilincselte. Fehér moire selyem alapon művész tökélyvel varázsolta elő a nénék kegyelettel erősített hangya szorgalma, meg néhány himzésben járatosabb növendék ügyessége a Mária-gyermekek legkedvesebb két védőszentjét: egyik oldalon a *Szeplőtelen Fogantatás* égi dicsőségében álló alakját, másik oldalon az irgalmas szeretet apostolát, a szegények atyját *Páli szent Vinczét*. A zászlónak nyersanyaga körülbelül 500 korona értéket képvisel s így mindenféleképpen becses emléke marad az alkalomnak, melynek létét köszöni, a Szeplőtelen Fogantatás 50 éves jubileumának. A zászló körül mintegy 90 méter hosszú tölgyfa-lombból készült, virágokkal tarkított fűzér képezte a koront, melyet a Mária-társulat fiu- és leány tagjai tartottak kézben.

A zászlóanya tisztjót a megáldást teljesítő Fetszer Antal kanonok édesanyja töltötte be; ő kötötte fel a két oldalról alácsüngő, hosszú kék szalagokat, melyeket 4 kis fiu tartott a szertartás lefolyása alatt, magát a zászlót pedig a Mária-leányok elnöknője lobogtatta.

Az egyház áldásának leledése után az immár megáldott lobogóra vonatkozva gyönyörű beszédet intézett a Mária-társulat tagjaihoz, a nagyközönséghez Fetszer Antal apátkanonok. Csakugyan szívének bőségéből fakadtak szavai, amint ő maga fejezte ki magát. Nagy Constantin császár példáját említette, ki égi utmutásra először díszítette a kereszt jelével hadi lobogóit, s ennek tudta be a még pogány császár maga is fényes diadalait. Azóta lobog a kereszt jelével ékesített lobogó szerte a nagy világon; árnya alatt békeesség, boldogság nyílik.

Hatalom jele ez a jel, melyől fél a világ, az a világ, mely gyűlöli az Istent. Ezért támad oly pokoli dühvel ezen zászló ellen, de nincs mitől tartani azoknak, kik felesküdték rája. Kicsiny ugyan, de jól rendezett hadsereg ez, melynek támogatását államférfiak keresik, oly birodalomban, mely 30 évig küzdött a vallásos ifjúsági egyletek ellen, de elvégre is belátta, hogy a fiatal nemzedék, a haza reménye, csakis ily zászló alatt fejlődhetik a társadalom hasznos elemévé. Meghatóan alludált a zászlóanyára, ki épen ugy segíti most őt a kereszt felmagasztaltásában, mint szent Ilona császárnő fiát, Nagy Constantint. Buzdítja végül a Mária-társulat tagjait, hogy irányítsák lelküket mindig arra, melyre a zászló ormára tűzött kereszt mutat: az ég felé, kövessék azok példáit, kiket a zászló elbűk varázsol, teljesítsék a Társulat köteles erénygyakorlatait, hogy a Szentháromság szent kegyelmétől erősítve szüleiknek örö-

mére, édes hazánknak majdan hasznára váljanak.

A jelen voltak, a Mária-gyermekek ismét bevonultak a megáldott zászlóval a kápolnába, hol a szokásos májusi ájtatosság tartatott meg. Kik ott lehettek e családi ünnepen, bizonyára azzal a tudattal szívükben távoztak, hogy boldog az ország, melynek ifjúságát így nevelik az életre, boldog az ifju, ki ily eszmények után indulni már zsenge korában hozzászokik.

Végül az előljáróság megvendégelte az új zászló bájos hadseregét, kiknek ez a mai nap feledhetlen lesz.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Junius 18. Katholikus júniális a Püspök-fürdőben.

Az egri érsek Nagyváradon.

Egernek hatalmas érseke, *Samassa* József tegnap este óta püspökünk vendége.

A rezidentia kupolájára felvont nemzeti lobogó hirdette, hogy nagy vendéget vár a palota s mikor fél hét előtt két disz-fogaton kivonult a püspök, egész udvarával az állomáshoz, csakhamar összeállott az egész utazó közönség, kiváncsian várva a nagynevű érseket.

Tizenkilencz percz késéssel jött be a budapesti vonat s a püspök az egész idő alatt, hideg, erős szélben kint állott a perronon, edzett szervezetével fel sem vette a kellemetlen időt, sőt a legbarátságosabban állott szóba a fürdő-vonaton éppen akkor érkező szegényebb emberekkel.

A jelzett késéssel végre befutott a gyorsvonat, melyet az első sínpárra dirigáltak s kiszállatt *Samassa* érsek.

Ha kora egy nevezetes történelmi kornak átküzdését, nagy értékű munkáját hirdeti is, szeméi fiatal lélekről beszélnek. Csupa zsenialitás és törhetlen erély az a két erős nézésű, veséig látó szem.

A két egyházfő találkozása szokatlanul meleg bensőség teljes volt. Igazi atyai szeretettel ölelte át az érsek püspökünket és tartotta átölelve sokáig.

Az érsek kíséretében voltak, *Semrecsányi* Lajos oldalkanonok, püspökünk testvére, az érsek testvére és ennek fia *Samassa* János országgyűlési képviselő.

Samassa érsek inkognito Nyiregyházan volt most, hol aranymiséje alkalmából remek új plébánia templomot építtet.

Ennek munkálatait nézte meg s püspökünk iránti nagy szeretetére mutat, hogy innen ejtette utba Nagyváradot.

Az érsek ma délután utazik vissza székhelyére.

Csak egy gyermek élete!

Az alábbi eset élénken illusztrálja, mennyit ér a közigazgatás alapossága komoly esetekben.

Az Iklódi-pusztá közelében lévő 4. sz. Őrház mellett szombaton megmarta egy veszett-

nek látszó kutya a kis Mocz Pétert, vasárnap d. e. pedig ugyanez a kutya az ör kis leányát, *Karácsony* Juliánát marta meg az ajakán. A kutyát vasárnap sikerült lebunkóznia, aztán zsákba tették s miután a kis leány sebeit egy jelenlevő bekötözte, a sebestült két gyermeket s a kutya hulláját is azonnal Nagyváradra hozták.

Karácsony Juliánna atyja vasuti ör lévén, a gyermeket először dr. *Bodor* Károly vasuti orvoshoz vitték. Ez nem volt otthon. Azután fölkeresték dr. *Baróthy* Ákos városi főorvost. Ez sem volt otthon. Elmentek az irgalmasok kórházába. Itt dr. *Vimmer* főorvos a fucska sebéit, mely egészen jelentéktelenné bizonyult kiégette, a leányka sebéit gondosan kimosta, bekötötte s miután az irgalmasok kórházában csak férfiakat ápolnak, átküldte a gyermeket a megyei kórházba.

Most jön a vándorlásnak az a része, melyen kaczagni lehetne, ha nem volna olyan kétségbeesetten szomorú.

A kórházból a gyermeket elutasították azzal, hogy először menjenek a fősolgabíróhoz, aztán az állatorvossal vizsgáltsák felül a kutyát s akkor talán felvehető a gyermek.

A gyermek anyja kétségbeesve hallgatta ezt a feleletet, még egyszer szerencsét próbált *Baróthy* főorvosnál. Most már otthon találta s ezt a választ nyerte:

— Menjenek Gyapjura, mert ők a gyapjui orvosi körhöz tartoznak.

Komácsi Mihály, a ki kocsiján behozta őket Váradra, elkeseredve dörmögött:

— Persze, Gyapju még ide 15 kilométer, a lázas gyermek azért csak hadd menjen oda, csak ott gyógyítják meg, ha ugyan el nem pusztul. Hja, mi Gyapjuhoz tartozunk!

Idő többé nem volt arra, hogy Gyapjura menjenek, *Komácsi* meg visszafordította a kocsit Iklódra. Ott az egész puszta valósággal felháborodott ezen az eljárásán. *Komácsi* pedig mikor ottan ledobta szekereéről a zsákba varrott kutyát, elkeseredve mondotta:

— Ledobtam volna ezt a dögöt utközben. Nem tettem. Mert a gyerekért nem kár, de ha ezt a kutyát kidobom, engem csuknak be gondallanságért.

Igaza volt annak az elkeseredett parasztnak! A bürokrata sablonok mellett egy veszett kutya eldobásáért büntetés jár, de senki sem tartja kötelességének, hogy megmenten egy szegény parasztleánykát, a ki a legrettenetesebb halálveszély előtt áll.

Es aztán tessék csodálkozni, ha a nép egyre jobban elidegenedik az uraktól!

Az ilyen ósdi bürokratizmus neveli aztán az elégedetlenséget s annak kiövéseit, illetve kitöréseit, a melyeket vérbe fojtanak, holott előbb el lehetne fojtani egy csekélyke jóindulattal, az igaz emberszeretet csekély felül-emelkedésével a megosztosodott bürokratizmus fölé.

Egy fillérért éveket firkál a közigazgatás, de egy gyermek megmentése nem érdekel senkit, ez elől a hatásköri szabályok mellé bujnak.

Ez az, mikor csak egy gyermekről van szó.

* **Am utolsó májusi ájtatosság.** A mai nappal véget ér az idei bimbó fakasztó virágot termő május hó s belemegyünk a nyárba. A római katolikus templomokban ma

este lesz *Mária* tiszteletére az utolsó ájtatosság. A várad-velencei plébánia templomában 6 órakor a *premontrei* rend uri-utczai templomában este 1/2 7 órakor, a *Szent-László* plébánia templomban pedig 7 órakor kezdődik a májusi ájtatosság. Mindhárom templomban prédikáció is lesz. Olasziban *Dencs* János, tb. kanonok. Ujvároson *Vucskics* Gyula dr és Várad-Velenczén *Gábrily* Lajos plébánosok tartanak szentbeszédet.

* **Urnapi.** Holnapután csütörtökön ismét nagy ünnepe lesz a kath. egyháznak; Urnapja. *Szmrecsányi* püspök ur Ö Excellenciája az urnapi istentiszteletre meghívta az összes hatóságokat. Délben pedig az ünnep alkalmából disztribúciót ad palotájában, melyre a meghívottak már szüntén kézbesítették az egyházi, világi és katonai előkelőségeknek.

* **A p-szöllősi búcsú.** Hagyományos szokás szerint tartották meg Szt.-Háromság vasárnapján a szomszédos *Pecze-Szöllős* község lakosai a búcsút, melyre Nagyváradról és a közeli kath. községekből processiókban vonultak a búcsúsok. Mozsarazás, vásáros bódék, egyszóval a búcsú külső kellékei közül egy sem hiányzott. A közönségnek persze fele sem fért el a templomban, annyian voltak. Az ünnepélyes nagy misét *Palotay* László pápai praelátus, apátkanonok tartotta, a papság közül részt vettek még dr *Karasch* Lollion kanonok, *Lencsés* János, *Gubicza* István, *Vucskics* Gyula dr, *Richter* Jenő, *Gresinszky* Antal plébánosok, *Csicsay* Alajos aligazgató, dr *Lidenberger* János theol. tanár, *Knecht* János tanulmányi felügyelő. Evangélium után *Gresinszky* Antal szent beszédet tartott. Az isteni tisztelet után a búcsúsok egy része haza indult, másik része megvárta a vacsorát is, csak azután tértek vissza, fészkesülvén utközben egy kis jótékony, áldásos esőben. *Vidovich* György tb. kanonok, p-szöllősi esperes-plébános vendégei tiszteletére ebédet adott, hol szeretettel vették körül *Palotay* praelátust, a ki e napon lépett áldozó-papságának ötvenedik évébe.

* **A műtárlatból.** Vasárnap nagy látogatottságú volt a műtárlat. Dél előtt előkelő közönség, jobbra hölgyek pompáztak színes, tavaszi, sőt inkább nyári toalettekben délután pedig a középosztály is, tömegesen látogatta a tárlatot, mivel a belépődíj leszállításával alkalom adódott. A képvásár is folyik s úgy látszik a zárásig még több szép kép fog elkelni. A kiállítási sorsjegyek is erősen kelnek. Ma kedden a hölgybizottság V. csoportja jelenik meg a tárlaton melynek elnökei *Ritók* Zsigmondné, és *Békéssy* József honvédezedesné.

Tagjai: *Bognár* Sándorné, *Hoffmann* Henrikné, dr *Radó* Ignáczné, *Fényes* Manóné, *Ferencsik* Odónné, *Sas* Edéné, *Papoczy* Ferenczné, *Bordó* Ferenczné, dr *Rácz* Odónné, *Deutsch* Margit, *Kirschner* Ilona, *Pap* váry *Elemér*né, *Schvartz* Gézané, *Márkus* Lászlóné, *Bary* Józsefné, *Des* *Escherolles* Gilbertné, *Jamniczky* századosné, *Lázár* Mártonné, *Özv* *Harrack* Józsefné.

* **A város 1903. évi zárszámadata jóváhagyva.** A belügyminiszteriumtól leirat érkezett tegnap Nagyvárad város közönségéhez, melyben tudomásul hozzák, hogy a belügyminiszter a város házi pénztárának 1903. évi zárszámadását, az ez évi vagyonelejtárt s az egyes alapok ugyancsak 1903. évi zárszámadásait jóváhagyta.

* **Katonák eskütétele.** Az 1903. évre besorozott s május 9-én bevonult újonczok eskütétele holnap szerdán reggel fog végbemenni a Bóné-kuti gyakorlótéren. Reggel 7 órakor vig

zeneszóval fog kivonulni a helyőrség összes fegyvernembeli legénysége a tisztikarral teljes díszben. Az erre az alkalomra felállított lomsátorban szent mise lesz, melynek vegesztével az újonczok leteszik az esküt. Az ünnepélyes aktus után diszponálás lesz a helyőrség parancsnoka *Steinsberg* Mórincz altábornagy előtt. Kedvezőtlen idő esetén az eskütétel nem a gyakorló téren, hanem minden fegyvernem részére a laktanya udvarán lesz.

* **Szemle a honvédhuszárok fölött.** A debreczeni 2. honvédhuszárezred parancsnoka *Nagy* Géza ezredes Nagyváradra jött s szemlét tartott az ezrednek Nagyváradon állomásozó három százada fölött. A parancsnok a meleg elismerését nyilvánította a tisztikarnak a legénység kiképzése terén elért szép siker fölött. A tisztikar tagjai a körökben idéző parancsnok tiszteletére társasbédre gyűltek egybe. *Nagy* Géza ezrede már visszautazot Debreczenbe.

* **A zeneiskola hangversenye.** Tűzpróbát állott ki vasárnap délután a nagyvárad zenekedvelők egyesületének nyilvános zeneiskolája. Feltűnő nagyszámban jelentek meg a zene-művészet barátai a növendékek idei harmadik nyilvános hangversenyén, tanbizonyosságot szerezni a növendékek előmeneteléről. A siker reményen felüli volt. A hangverseny teljesen felülemelkedett a sablonos gyermek-koncertek méretein. Az egyes pontok a leggondosabban voltak összeállítva, a nevezetes komponisták könnyűnek egyáltalán nem mondható darabjaiból. A műsort a növendékek zenei fejlettségére, sokoldalúságára tekintettel még kissé hosszúra is nyújtotta a vezetőség. Így történt aztán, hogy a kevéssel négy óra után kezdődő hangverseny jóval 6 után ért véget, bár a közönség nem lankadó türelemmel élvezte az összes számokat. De ennek meg is van a magyarázata. A növendékek becsülettel megállították helyüket. Mindegyik valóságos művész a maga hangszerével. Hallottunk csodálatbaejtő technikával előadott zongora, hegedű számokat, precíz, diskrét cimbalomszólót, remek gondokajátékot zongorakisérettel. A műsorból kiemelendők összefüggésben a *Parasztbecsületből* *Mascagni* *Intermezzoja* s *Hegedűs* zenetáruartól alkalmazott *«Eredeti kuruczabránd»*. Az erőteljes zenekar művészi egyöntetű játéka zajos tapsokra ragadta a közönséget. Egyeseket nem dicserünk, külön meg nem emelünk ki, mert a szép sikerben mindnyájoknak része van. Elismerés illeti a tanári kart a növendékek buzgó tanításáért, a zenekedvelők egyesületét, hogy oly nagy áldozatok árán fenntartja az iskolát, ha esetleg másért nem is, de ezért teljesen rászolgál a zenekedvelők egyesülete az egész város közönségének a támogatására, hogy oly magas niveau álló zeneiskolát tart fenn, melynek növendékei csak díszére válnak az iskolának. A hangverseny végén nyilvánított elismerés be is bizonyította, mennyire meg van a közönség régi zeneegyesületünk működésével elégedve.

* **A pékvezérek az ügyészségen.** A pékszakegye feleték vezéreit, akik értelmi szerzői voltak annak a merényletnek, amelynek egyik azaktársuk, *Kápolnai* József, majdnem áldozatul esett, tegnap reggel átkisérték az ügyészséghez. Valamennyien, tehát *Tatár* Dániel is, a ki a meddig csak lehetett, tagadt, a terhelt bizonyítékok sulya alatt már beismerték bűneiket. A rendőrségen tegnap várták a belügyminiszteri parancsot, a melylyel a sütőmunkások szakegyesületének a feloszlátását rendeli el. Ma a mesterek is, a munkások is gyűlést tartanak. Az előbbieket a munkások közvetítését,

amelyet eddig a szakegyesület végzett, az állami munkaközvetítő intézetnek akarják átadni. Az utóbbiak, a segédek, pedig egy új egyesület létesítését fogják a gyűléstükön elhatározni. Nem lehetetlen, hogy a furfangos vezetők már számítottak arra az eshetőségre, hogy a szakegyesületet feloszlatják, mert az új egyesület alakítására nemcsak hogy már régen megszerezték az engedélyt, hanem az alapszabályokat is már hosszabb idő óta jóváhagyta a belügyminiszter. A szakegyesület tagjai tehát a feloszlatás után egyszerűen bevonulnak az új egyesület helyiségbe.

* Esküdték összeírása az 1904. évre.

Az esküdték 1905-ik évre érvényes lajstromának összeállítását az összeró bizottság ma keddtől kezdve fogja teljesíteni június 2-ig a városház tanácstermében. Erre vonatkozólag *Rimler* Károly polgármester mint az összeró bizottság elnöke a következő hivatalos hirdetményt bocsátotta ki:

Az esküdtébiróságokról szóló 1897 évi XXXIII. t. cz. végrehajtása tárgyában kibocsátott 4300.1898 számú bel- és igazságügyi miniszteri rendelet 5-ik §-a értelmében ezennel közhírré teszem, hogy mindazok, a kik az alábbiak szerint esküdtéi képességgel bírnak folyó év május hó 31-től június 2-ig a városház tanácstermében az 1905 évre érvényes alapajstromba leendő felvétel végett az összeró bizottság előtt személyesen, vagy meghatalmazottjaik által jelentkezhetnek. Az 1897 évi XXXIII. t. cz. 4 §-a értelmében esküdtéi képességgel bír a város területén lakó minden férfi, a ki magyar honos, a folyó esztendőben legalább a 26-ik életévét betölti, a magyar nyelvet érti, azon iri és olvasni tud és évenként legalább 20 korona egyenes állami adót fizet; amennyiben pedig időleges adómentességet élvez, husz korona egyenes állami adókat megfizető értékű vagyonnal bír; vagy az adózásra való tekintet nélkül, köztisztviselő, lelkész, a magyar tudományos akadémia tagja, tudor, okleveles tanár, ügyvéd, mérnök, építész, hajóskapitány, gazdász, gyógyszerész, vegyész, erdész, bányász, tanító, sebész, állatorvos, továbbá az, a ki a felsőbb művészeti, vagy más felsőbb szakiskolát elvégezte, végül a ki a középiskolai záróvizsgálatot letette.

* **Lopás a fürdőben.** Vasárnap délután a Félix-fürdőben Rovó Anna és Demján Mari cselédeknek jókora mennyiségű ruhajelműjét ellopták. A tolvajt tegnap reggel elfogta a rendőrség Percz Pali 14 éves szubancz személyében, aki zsenekora daczára is már másfélhónapi büntetésre volt ítélve, amelyet szintén lopásért mérték ki rá. Ezt a büntetését éppen most töltötte ki s alig jutott ki a szabad levegőre, ismét lopott. Ugyilátszik tetszik neki a hőnön levegője, átkísérték a kir. ügyészséghez.

* **A hízás titka.** Popper Jakab kereskedőnek Katona Peter nevű csekyei illetőségű betese tegnapelőtt délután hirtelen meghízott. A betesen észlelt e szokatlan változás felkelt a kereskedőnek is, aki némi puhatolozás után rájött, hogy a jeles betesnek derekára két üveg ménesi aszabor van kötve. A két üveg aszabort éppen akkor lopta ki a raktárból s egyelőre nem rejthette el másképp, minthogy a derekára kötötte a kabát alá. Majd megvizsgálták a ladját is és abban több üres üveget találtak. A kereskedő panaszt emelt a rendőrségnél, melynek alapján a rendőrségre előállított Katona Péter beismerte azotát, hogy apránként 8 üveg konyakot, 9 üveg vörösbort és két üveg rumot lopott el. A becsülettel szolgáló hufest lezárták.

* **Korán kezd.** Vör Julianna Várkapu utcai vendéglő tulajdonos tegnap este Levin van Erő 12 éves fiura egy 10 koronás aranyat

bizott, hogy váltsa fel. A fiu utnak is indult a pénzzel, csakhamar azonban utóerte őt egy Svéd Armin nevű fiu, aki azon ürügyvel, hogy Vör Julianna őt bizta meg a pénz felváltásával, elkérte Levinától az aranyat. Fel is váltotta, de a felaprózott 10 koronással megugrott. Vör Julianna miután megtudta a történeteket Levinától, panaszt tett. Az idejekorán értesített rendőrség nyomozó ellenőre Kelemen aztán nyakoncsipte a jómadarat Kossuth Lajos-utcán és előlaltotta. Ekkor 32 fillér már hiányzott a pénzből. A fiut lezárták.

* **Medvevadászat áldozata.** Nobány nap előtt megirtuk azt a nevezetes medvevadászatot, melyen egymást lőtték le a vadászok. A gyilkos medvevadászat egyik áldozata Horpe Paks tegnap halt meg a belényesi kórházban.

* **Leesett a padlásról.** Végzetes szerencsétlenség áldozatát esett tegnapelőtt Tar Miklósné sályi lakos. A szerencsétlen asszony lakása padlásán ruhát teregetett s a vigyázatlanul a feljő rozoga ajtajára lépett s lezuhant. A hat méter magasból lezuhant asszony oly súlyos zúzódásokat szenvedett, hogy még az nap meghalt.

* **Találtak** egy asztalkendőt. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

x Tisztelettel hívjuk fel lapunk olvasóinak szives figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó czég lapunk mai számában közölt hirdetésére. 606

Igazságszolgáltatás.

Halász Lajos dr. Balogh Mihály rágalmazási pöre.

Köztudomású *Halász Lajos* dr egész sereg rágalmazási pöre melyekre a Friss Ujság czikke adott okot. Most is egyik ítélete értelmében fogház büntetését tölti s most került tárgyalásra a szalontai képviselő választás idejéből származó Balogh Mihály elleni rágalmazási pör. Érdekessége volt a tárgyalásnak, hogy *Halász Lajos* mint foglyot vezették elő. *Halász* dr magyarázatát adta a tett kifejezéseknél s visszavonva azokat, kijelentette, hogy sértő szándéka egyáltalán nem volt s ezzel az ügy befejezést nyert.

TAVIRATOK.

A népoktatás reformja.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) A népoktatás reformjáról tárgyaló ankéten ma erős magyarságu lelkes beszédet mondott Firczak püspök a nemzeti nevelés helyes reformjáról.

Ha talán e reformok az egyház érdekeit érintenék is, — ugymond — de hazafias voltuknál fogva jogosak, mert az államnak joga, hogy minden alattvalóját megtanítsa az állam nyelvére s a felekezeteknek kötelességük ebben a nemzeti törekvésében az államot támogatni.

Az államnak azonban nincs oka a felekezetekkel szemben jogokat nyirbálni, mert a felekezetek teljesítik kötelességüket, csak azokkal járjon el szigoruan a kormány, akik kosmopolitizmusra és valósi nihilizmusra nevelnek.

A kereskedelemügyi költségvetés.

Budapest, május 30. (Saját tud. táv.) A képviselőház pénzügyi bizottságában *Falk* Zsigmond elnöklésével a kereskedelemügyi költségvetést tárgyalták. Szóba

került a vasuti alkalmazottak és tisztviselők helyzete. *Komjáthy*: Általános reformokat sürget. *Hieronymi* kereskedelmi miniszter bejelenti, hogy a rendelkezésre álló 43 millióból több új vonalat lehet kiépíteni, mint amennyit tervbe vettek.

A magyar államvasutak alkalmazottjaira vonatkozólag kárhóztatja a tulságos centralizációt s igéri, hogy az államfőnökök nagyobb egyéni felelősséggel felruházott pozícióját több függetlenséggel fogja reformálni s a bürokratikus contralizált szervezetet egészséges redukálással fogják felfrissíteni.

Mezőssy és Hegedüs felszólalása után *Tisza* a liszt forgalomra vonatkozó felszólalásokra reflektál. A tárgyalásokat holnap folytatják.

A mecklenburgi nagyherczeg meghalt.

Neustrelitz, május 30. Frigyes Vilmos mecklenburg-strelitzi nagyherczeg ma éjjel elhunyt.

A háboru.

Tokió, május 29. Oku tábornok jelent: A nasani hegyekre való roham közben a 4. hadosztály volt a jobbszárny, a 3. a bal, míg az 1. hadosztály a harcvezető közepét tette. Az ellenség a tábori csapatok egy hadosztályától, két üteg tábori tűzéréséből, vartűzéréséből és tengerészcsapatokból állott. Negyedik hadosztályunk elnyomta az ellenség balszárnyát, mely a Kincsu-öbölből a reája lövöldöző hajóhadunktól sokat szenvedett. Negyedik hadosztályunk elfoglalta az ellenséges állást. A két másik hadosztály haladéktalanul követte, mire az orosz sereg fölbomolva vonult vissza. Farkaszinben az oroszok hadianyagot égették el. A zsákmány 68 ágyu, tíz gépagyu és sok hadianyag. Veszteségünk mintegy 3500 ember, míg az ellenség több mint 500 halottat hagyott a csatatéren.

Kiáltvány.

Tokió, május 30. Oku tábornok kiáltványt intézett Liaotung lakosságához, amelyben élet és vagyonbiztonságot, valamint kárpótlást ígér a japán hadseregtől megrongált vagy elpusztított házakért, másfelől azonban szigorú büntetés el fenyeget, ha a lakosság az oroszokat támogatná.

A japán utóórség zaklatása.

London, május 30. A Reuter-ügynökség jelent: Mukdenből a hó 27-éről, hogy az oroszok a japánok utóórsét zaklatják, ami megmagyarázza azt, hogy ezek megszüntették öre haladásukat.

London, május 30. A Tincsu mellett vívott ütközet szemtanu szakértők szerint a legelső fegyvertények közé tartozik.

Az izgalmas, óriási harc fölötte áll a plevnai véres csatának is s mindeneket csodálatba ejt a japánok példátlan bátorsága s halálmegvető önfeláldozása.

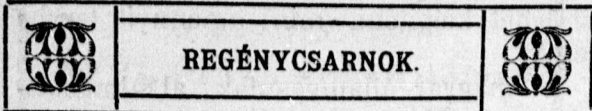
Tincsunál 90 ezer japánból 10 ezer elesett, de a zászlót mégis diadalra juttatták.

London, május 30. Kuropatkin Tincsutól hatvan verstnyire visszavonult.

Pétervár, május 30. Togó admirális Csifut ismét bombáztatja, Hajcsöngnél pedig a japánok ismét visszazoritották az orosz csapatokat.

Elvágott táviróvezetékek.

Szöul, május 30. Hir szerint két különböző fegyvernemből összeállított csapat elvágta a táviróvezetéket néhány mértföldnyire Pukšungtól.

ÉVA.

Irta: Sienkiewicz Henrik. 15

— Végre, ha valakivel minden áron megismerkedni akarnak, úgy végtére ezen kívánság teljesítettik! — válaszolt Ostrzynski, — de miután Kaziánál te engem kitűrtél, nem akarom, hogy azt mondják, hogy én működtem közre az ismerkedésben, . . . egyébként tudom is én, vajon . . . Isten veled!

XII.

A mi napon Suslowskiékhoz voltam hivatalos, de nem mentem el, kimentettem magam.

Soha sem szenvedtem fogfájásban, de könnyen szenvedhettem volna.

Ilona egész nap szemeim előtt lebegett; kicsoda festő volna, az aki ily szép arczóról ne álmodozna? Lelkemben talán tiszter is lefestettem az arczképét. Egy képről ábrándoztam, amelyen az olyan arc, mint az Ilonáé, gyönyörűen vette volna ki magát. Még csak párszor viszont kellene látnom,

Adami Évához rohantam, de nem volt, odahaza. Este levelet kaptam Kaziától, melyben meghívott reggelre, előbb a Százkert ivócsarnokába, utóbb kávéra.

Valóságos istencsapás ez az ivócsarnok és a kávé! Nem mehetek oda, mert ha reggel Évával nem találkozom, úgy egész nap nem találkozhatom vele.

Adami Éva (ez a színházi neve, de a valódi Jedlińska Anna) kivételes teremtés.

Már régóta baráti viszonyban vagyok vele és tegezzük egymást.

Már kilencz éve, hogy a színháznál működik és mindazonáltal tiszta maradt a szó legszorosabb értelmében. Vannak nők a színháznál, akik testileg ártatlanok, de ha titkos gondolatjaik napfényre kerülnek, meg vagyok róla győződve, hogy a legrosszabb majmot is szégyenpir borítaná el. A színház a lelkeket, de kiváltképen a női lelkeket elrontja. Könnyen

megérthető, hogy egy nőben, aki minden este szerelmet, búságot, nemeslelkűséget és ilyesféleket játszik, végtére öntudatlanul az a nézet keletkezik, hogy ezen erények csak a drámai és a színművészet külső cziczomázását képezik és hogy ezeknek az igazi étellel semmi közük. A művészet és a valóságos élet közti különbség, színművésznőket ezen nézetében támogatja a verseny és a taps utáni hajhászat s ez szívökben minden nemesebb érzést elnyom. Oly megromlott emberekkel való érintkezés, mint a színészek, az érzékiséget előidéz. Még a legfehérebb angora macska is elvesztené fehérségét ilyen körülmények között. Győztes csak nagy tehetség lehet, mely a művészet tűzében valakitől megtisztul, vagy egy alapos esztetikai természetesség, amely a rossz által nem szennyeztetik be, ép úgy, mint a víz a hattyú follától.

Ily «impermeable» természete van Adami Évának.

Hosszú estéken keresztül tea és pipa mellett bölcsekedtünk én és kartsársaim arról, ami a művészet világához tartozik. A művészet legmagasabb válfajától a költők legalacsonyabbikáig, a színészekig.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTOI POSTA.

—g.—I. (Helyben). De igen, csak hogy tédvedésből maradt ki, a mit ezennel utólag pótolunk, hogy a kir. kath. jogakadémia polgársága által a Szt László-fürdőben rendezett majálison jelen volt Csengery Antalné (Margitta) és leánya Irmuska is.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Tekintélyes

élet és gyermekbiztosító társaság

helyben létesítendő fiókjának vezetésére alkalmas, a jobbtársadalomhoz tartozó személyiséget keres. Ovadékképes reflexiók kéretnek, hogy ajánlatok B. R. L. jellegével Fischer J. D. hivatali irodájához Budapesten IV. Gerlóczy u. 1. címzendők.

776.

Hirdetmény.

A

Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad beléteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett 5%-os kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

789

AZ igazgatóság.

A ló- és tehéntartó

ugyszinte

sértés és marhahizlalo

t. cz. gazdaközönségnek szives tudomására hozzuk, hogy

erőtakarmányaink

(Kincsem-, Lacta- és Victória melassit)

Nagyváradon szákszámra kaphatók: ifj. Popper József urnál, Fő-utca; Weintraub Mór urnál, Teleky-utca; ifj. Klein Sámuel urnál, Gilányi-utca és Huszár Adolf urnál, Kolozsvári-utca.

Vezérképviselőtünkkel Biharmegye területére

Fischer Sámuel urat

(a Salgótarjáni köszönbánya r. t. képviselőjét)

== Nagyvárad, Szaesvay-utca 12. ==

biztuk meg, ki erőtakarmányainkra nézve készséggel szolgál mindennemű felvilágosítással, ugyszinte kérjük a megrendeléseket is hozzá intézni.

776

Tisztelettel

Selypi-czukorgyár részvény

(Erőtakarmány osztálya.)

A t. Gazdálkodó és Kereskedő urak**s z i v e s f i g y e l m é b e !****Saját gyártmányu kötéláru üzletemet**

ujabban és *zsák ponyva eladás és kölcsönzessel* bővittem ki és nagymenyiségben történt bevásárlásaim által azon kedvező helyzetben vagyok, hogy mindenféle *gabona-, lisztes-, kender-, és lenzsákokat, gyapju és szalmazsákokat, vízhatlan ponyvát u. m. cséplő-, kazán-, asztal-, szekér és sátor-ponyvát, repce- és rostáló-ponyvát, vitorla-vásznak, zsák-vásznak, ponyva- és redőny-vásznak, valamint len- és jutaáru-gyárak összes gyártmányait eredeti gyári árakban árusítom el, a legmértékeltőbb kölcsöndíjakat számítok jöminőségű ujszák és ponyvámért is.*

Kötélgyártmányaim

az 1900. évi budapesti fonó- és szövő-ipar kiállításán elismerő oklevéllel,
az 1902. évi pozsonyi mezőgazdasági kiállításán I-ső rendű éremmel lettek kitüntetve.

Telephon: 229.

Allandóan nagy raktárt tartok mindennemű 753.

gazdasági kötélgyártmányaimból

zsákszineg, dohány- és cserkőtőző zsinórokból, melyeket kizárólagosan I-ső rendű bácskai kenderből készíttetek és ezeket, valamint I-a kender és kócot, kéve kötelet és a gazdálkodáshoz szükségeltető összes műszaki cikkekkel nagyon jutányos árban árusítom.

Az eddigi b. bizalmat megköszönve, kérem azt új vállalatom iránt is fenntartani, mindenkorra pontos és lelkiismeretes kiszolgálást biztosítva.

J. Weisz Mór,

== saját gyártmányu kötéláruk, zsák és ponyva raktára ==

Nagyvárad, Kossuth-u. Andrányi palota.

Magyar királyi államvasutak

városi menetjegyirodája

NAGYVÁRADON, Fő-utca 5.

Távbeszélő: 174. KISS DÁVID és TÁRSA.

Csoportosítható mérsékelt áru szelvényes menetjegyek kiadása:

a) magában zárt **kör**-utakra, **bárhová** tetszés szerinti utitervvel,

b) ugyanazon vonalra szóló **oda** és **vissza** menetire,

c) olyan utazásokra, melyek részben ugyanazon vonalra szóló **oda** és **vissza**-menetre, részben egy vagy több **kör**-utazásra vannak összállítva.

2000 klmtr távolságig 45 napi érvényességgel,
2001 * 3000 klm 60 * * *
3000 * felüli táv. 90 * * *

Ezen jegyekkel az utazás bármely állomáson, tehát **ahányszor tetszik** — az érvényességi tartamon belül tetszés szerinti időre — félbeszakítható, minden további alakítás mellőzésével. A csoportosítható jegyek osztályonként kombinálva, vagyis **vonalként különböző osztályokra** válthatók, pld. Nagyvárad—München és vissza, Budapestig személyvonat III Budapestről Bécsig gyorsv. II., Bécs-München gyorsv. III. oszt. **vissza** is tetszés szerinti csoportosításba.

☛ Közvetlen menetjegyek külföldre bárhová ☛
Menetjegy Európa összes nevezetesebb fürdőhelyeire.

Hálókocsi jegyek az összes hálókocsi- és expressz-vonatokra. **Hajó-jegyek** az összes bel- és külföldi gőzhajózási vállalatokra. — **Közvetlen menetjegyek Bécsbe s Fiuméba.** (Vonalonként személy- és gyorsvonathoz, valamint különböző kocsi-osztályból kombinálva.) — **Vonalszakasz-jegyek** kiszolgáltatása s m. k. államv. és Kassa-Oderbergi vasutak állomásaira. — **Utazási kézikönyvek, menetrendek, térképek** árusítása.

Költségvetések díjmentesen készíttetnek Utazási ügyekben mindennemű felvilágosítás s utbagazítás készséggel adatik. 769.

Ellátási és szálloda-szelvények kiszolgáltatása a bel- és külföld legelőkelőbb szállodáira.

Niklsbacher György

sodronyszövet-, fonat- és kerítés-készítő

Nagyvárad, Széchenyi-tér 234/21.sz.

Mindennemű sodrony, fonat és tűs-kés sodronykerítések, *nyaralók-park- és erkély-rácsok*, vaskerettel. Építkezésekh: való *stukator-sodronyszövet* és *rabiterfonatok, áthányó-rosták*, homok és kavics, zúzott kő és kőszén válogatására. Vaskeretek befonása mindennemű sodronyfonattal. Baker-féle *vaskeretű sziták* és *szövetek* szelelő rostákba. A szőlőtulajdonosoknak szőlőikhez való *sodronykerítések*, melynek igen czélszerűek és olcsók.

Megrendelések pontos és gyors kiszolgálással eszközöztetnek. 774.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitós

BUTOROK

modern stylben, gazdag válsztékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Sz. KOCSIS JÁNOS

férfi-szabó üzlete

NAGYVÁRAD, Szent László-té, a „Sas“ kávéház mellett

Megérkeztek

a hazai angol és francia tavaszi szöveteim a legnagyobb választékban, melyekből **jutányos árakért** a legújabb divat szerinti uri ruhákkal szolgálók.

Jó nadrágszabó munkás állandó alkalmazást nyerhet.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, katonai és polgári szabó

606

Utazó kosarak és bőröndök nagy választékban.

U J! Szerencse-Bazár! U J!

KARDOS LIPÓT

szerencsebazárja Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

Tisztelettel hozom a m. t. közönség szives tudomására, miszerint *Nagyváradon, Szt. László-tér 1-ső szám alatt* (Elek József üzlete mellett) egy, a mai kornak megfelelően legmodernebbül berendezett

gyermek-játék- és diszműáru-üzletet

nyitottam, hol minden e szakba vágó czikkek úgy a kivitt, mint a *mesés olcsóságot* illetőleg versenyen felül állanak. — *Férfi-divatczikkek, turista-ingek, övek, torna- és komót-czipők, női- és férfi szalmakalapok, eső- és napernyők, harisnyák, sétabotok*, valódi *solingeni aczél zsebkések* dus választékban. — *Mindennemű szobadiszekből állandóan nagy raktár.* — Egyszerű próba vásárlás bárkit meggyőz úgy a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról, mint az árak rendkívüli olcsóságáról. Szives támogatást kérve, vagyok mély tisztelettel

KARDOS LIPÓT.

Mindennemű szobadiszek, majolika és fayence-áruk.

Dohányzószerek.

Gyermekkoszik, játékszerek.

Szabott, olcsó ár!

Új üzlet!

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására adni, hogy helyben Zöldfa-utcán, Heiman Lipót és Társa czéggel szemben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő rőfös és divat-áru üzletet nyitottam s mint fiatal kezdő kereskedő, ki 12 év óta helybeli legelőkelőbb üzletekben elsajátítottam a t. hölgyközönség jó ízléseit, be akarom bizonyítani, hogy

Új üzlet!**Zöldfa-utcán csak Kertész Sándornál**

lehet a *legdivatosabb árukat oly olcsóért beszerezni*, hogy bámulatos lesz egész Nagyvárad és Biharmegye vevőközönsége előtt. Mindenkinek saját érdeke ezen

746

rendkívül kedvező alkalmat felhasználni, mert ily szép és olcsó *soha nem volt* és nem is lesz. Például:

Legjobb mosó kartonok — — — — 12 kr. | 140 cm. sz. koromfekte Lüsster — — 98 kr. | 120 cm. sz. Tennis Lüsster minden szín — 58 kr.
Legfinomabb selyem batiszt — — — — 25 > | 140 > > > mintás legf. kelme 89 > | 95 > > Legfinomabb francia Delén 48 >
Pongais francia batiszt, arabesk mintákkal 38 > | 120 > > Sottis legújabb — — — — 89 > | Fekete selyem napernyők 98 kr., legfin. 1 frt. 35 >

Rabkötött férfi és női harisnyák, zsebkendők, fejkendők, rendkívül olcsók, ágy garnitúrák, függönyök, paplanok és más százféle cikkek leirhatatlan olcsók, **d e c s a k**

Kertész Sándor

új rőfös- és divatruházában,
Zöldfa-u. (Heiman-czéggel szemben.)

Szolid és pontos kiszolgálás!

Szabott, olcsó ár!

Mezey Sándor,

NAGYVÁRAD, Szt. László-tér
„FEKETE SAS“ épület.

== Gyermekruházati különlegességek, ==**Szalag, csipke, rövid, szövött és bélésárak raktára,***URI DIVAT CZIKKEK, FEHÉRNEMŰEK a legjobb minőségben.*

Női blousok, jupon ujdonságok.

Törlesztéses jelzálogkölcsonöket

földbirtokra vagy nagyobb bérházakra

15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50 és 60 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik legelőnyösebb feltételek mellett ad, esetleg drága kamatozású kölcsonöket konvertál
== és szükséges felvilágosítással készséggel szolgál ==

a

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank
Nagyváradon, Teleki-utca.

Ugyanott kölcsonök értékpapírokra, arany és ezüstre jutányos kamat mellett kaphatók.

763